

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky Slovenskej republiky **Okresný súd Čadca**, so sídlom v Čadci, 17. novembra č. 1256, proti odporcovi **Mgr. A. G.**, bývajúcemu v Č., zastúpenému JUDr. P. D. ,advokátom v Ž., **o vydanie bezdôvodného obohatenia**, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 18 C 171/2010, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Žiline z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 7 NcC 7/2011, takto

r o z h o d o l :

Členovia senátu 7NcC Krajského súdu v Žiline JUDr. M. C., Mgr. F. D., JUDr. K. P., JUDr. E. M. **n i e s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 7 NcC 7/2011.

O d ô v o d n e n i e

V konaní vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 18 C 171/2010 odporca vzniesol námietku zaujatosti všetkých sudcov Krajského súdu v Žiline. Tvrdil, že navrhovateľ ako aj Okresný súd Žilina, ktorý vo veci má konať, sú podriadené Krajskému súde Žilina, ktorý v prípade odvolania bude rozhodovať a pojednávať vo veci súdu, ktorý priamo sám riadi.

Podľa predkladacej správy Krajského súdu v Žiline, má v danej veci na základe Rozvrhu práce na rok 2011 rozhodovať senát 7 NcC zložený z predsedu senátu JUDr. M. C., zastupujúceho predsedu Mgr. F. D. a členov senátu JUDr. K. P. a JUDr. E. M., čo znamená, že rozhodovacia činnosť ostatných sudcov tohto krajského súdu nie je v tejto veci daná.

Vzhľadom na uvedené sa Najvyšší súd Slovenskej republiky zaoberal len tou časťou námietky zaujatosti, ktorá sa týka sudcov rozhodujúceho senátu, a nie aj námietku zaujatosti v časti, v ktorej sa dotýka ostatných sudcov tohto súdu.

Členovia senátu 7 NcC Krajského súdu v Žiline, sa zhodne vyjadrili, že nemajú vzťah k prejednávanej veci a ani k účastníkom konania, či ich právnym zástupcom a necítia sa byť vo veci zaujatí.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Žiline (§ 16 ods. 1 OSP) posudzoval opodstatnenosť tvrdení odporcu o zaujatosti sudcov odvolacieho súdu (§ 15a ods. 1 OSP) z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Vychádzal pritom z § 14 ods. 1, 3 O.s.p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Dôvodom na vylúčenie sudcov určitého súdu z prejednávania a rozhodovania veci nemôže byť zaradenie ich služobného úradu ako okresného či krajského (prvostupňového či odvolacieho) súdu v sústave súdov Slovenskej republiky.

Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaní veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu, sledovanému uvedeným ustanovením, zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou určitý právne významný vzťah sudcu, a to buď k veci (o takýto vzťah ide vtedy, ak sudca má svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci), alebo k účastníkom konania (o taký vzťah ide napríklad vtedy, ak sudca má určitý osobný, priateľský alebo iný vzťah so zreteľom na ktorý možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti) a napokon k zástupcom účastníkov konania.

Rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 16 O.s.p. z dôvodov uvedených v § 14 O.s.p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi s tým, že príslušnosť súdu i sudcov stanoví zákon (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd). Tak ako zákon túto príslušnosť stanovil, je zásadne daná, a preto možno sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci len výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu reálne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo.

Z hľadiska posúdenia opodstatnenosti účastníkom vznesenej námietky zaujatosti nie je

rozhodujúci jeho osobný názor, domnienka alebo úvaha. Nemožno preto bez ďalšieho brať na zreteľ len samotné pochybnosti účastníka o vzťahu sudcu k prejednávanej veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom, ale vždy treba posúdiť skutočnosti, ktoré viedli k tomu, že účastník pochybuje o objektívnosti sudcu. Nadriadený súd môže vylúčiť namietaného sudcu z prejednávania a rozhodovania veci až vtedy, keď je evidentné, že vzťah sudcu nie je len tvrdený, ale že skutočne existuje a svojou povahou a intenzitou vykazuje znaky relevantné v zmysle § 14 ods. 1 O.s.p.

Pokiaľ však ide o sudcov senátu 7NcC Krajského súdu v Žiline, v ich prípade nebola zistená žiadna z okolností, ktorá by ich dovoľovala v zmysle § 14 a nasl. O.s.p. vylúčiť z prejednávania a rozhodovania tejto veci. Podstatou zhodného vyjadrenia týchto sudcov je, že k účastníkom konania a k prejednávanej veci nemajú žiadny vzťah a necítia sa byť zaujatí.

Ak odporca namieta vzťah medzi okresným a krajským súdom a ich vzájomnú podriadenosť či nadriadenosť, Najvyšší súd Slovenskej republiky v tejto súvislosti poukazuje na skutočnosť, že Ústava Slovenskej republiky deklaruje dva podstatné atribúty súdnictva v Slovenskej republike - nezávislosť a nestrannosť. Nezávislosť súdnej moci a sudcu znamená, že iné orgány verejnej moci nemajú nijaké oprávnenie vydávať príkazy, ktoré by mohli ovplyvniť výsledok rozhodovacej činnosti súdu alebo sudcu. Nezávislosť má zásadný význam pre súdnictvo aj pre sudcov. Účelom nezávislosti súdov je zabezpečiť im také postavenie, ktoré zodpovedá ich úlohe v právnom štáte, a to tak vo vzťahu k ďalším orgánom štátu (v horizontálnej úrovni vzťahov), ako aj vo vzťahu k subjektom podliehajúcim ich jurisdikcii. Všeobecne možno pojem nezávislosť súdov charakterizovať tak, že zahŕňa rozhodovanie bez akýchkoľvek právnych a faktických vplyvov na výkon ich právomoci, a taktiež vylúčenie ich podriadenosti pri výkone právomoci komukoľvek inému. Nezávislosť súdnictva a nezávislosť súdov sú preto späté s plnením tých úloh, ktoré im v právnom štáte zveruje ústava. V tomto smere ako nezávislosť súdov, tak ani nezávislosť sudcov nemôže byť nikdy nezávislosťou absolútnou a "samoúčelnou", keďže sa poskytuje funkčne pre potreby riadneho výkonu súdnictva. V dôsledku toho ju nemožno považovať ani za akúsi "výsadu" súdnej moci, ale (a naopak) za nevyhnutný predpoklad naplnenia jej zodpovednosti za nestranné a spravodlivé súdne rozhodnutia. Túto skutočnosť napokon potvrdzuje čl. 141 ods. 1 ústavy, v ktorom sa uvádza, že „v Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné súdy“, a čl. 144 ods. 1 ústavy, podľa ktorého „sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7

ods. 2 a 5 a zákonom“ (PL. ÚS 52/99). Nezávislosť súdnej moci je pojem s dvojitým významom: označuje nezávislosť súdov (inštitucionálna nezávislosť) a nezávislosť sudcov (individuálna nezávislosť). Inštitucionálnu nezávislosť súdnej moci nemožno stotožňovať s individuálnou nezávislosťou sudcov. Právne záruky inštitucionálnej nezávislosti, ako aj individuálnej nezávislosti by mali byť v spravodlivej rovnováhe s verejným záujmom na tom, aby súdy a sudcovia plnili svoje poslanie rozhodovať spory nestranne v súlade s platným právnym poriadkom a s plným rešpektom k právam, ktoré sa priznávajú účastníkom súdnych konaní. Ústavné zásady nezávislosti súdov a sudcov však nemožno ani oddeľovať, keďže nezávislosť súdnej moci treba považovať za základný predpoklad nezávislosti sudcov samých. Nezávislé súdnictvo naopak nemôže existovať bez nezávislých sudcov. V tomto kontexte možno sudcovskú nezávislosť označiť za pojmový znak súdnej moci (PL. ÚS 17/08, PL. ÚS 52/99).

I keď § 14 ods. 1 O.s.p. spája vylúčenie sudcov z pojednania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy, ak možno mať čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti [viď tiež zásady prijaté judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorých spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná ("justice must not only be done, it must also be seen to be done")], nemožno prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O.s.p. predstavuje výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Vzhľadom na to možno vylúčiť sudcu z pojednania a rozhodovania pridelenej veci len celkom výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom objektívne, nezaujato a spravodlivo. Z vyššie uvedeného vychádza aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá rozoznáva subjektívne hľadisko nestrannosti sudcu, zahrňujúce osobné presvedčenie a správanie sudcu vo veci a hľadisko objektívne, založené na existencii dostatočných záruk pre vylúčenie akýchkoľvek pochybností o zaujatosti sudcu (napr. Saraiva de Carvalho proti Portugalsku, 1994, Gautrin a ďalší proti Francúzsku, 1998). Preto k vylúčeniu sudcov z pojednania a rozhodovania veci môže dôjsť len vtedy, keď ich vzťah k veci, k účastníkom alebo ich k zástupcom dosiahne takú intenzitu, že nebudú schopní nezávisle a nestranne rozhodovať (II ÚS 105/01, Sbíрка nálezů a usnesení ÚS ČR, sv. 23, nález č. 98, str. 11).

Z námietky zaujatosti vyplýva, že odporca neobjektívnosť sudcov Krajského súdu v Žiline: a/ netvrdí vo vzťahu k žiadnemu konkrétnemu sudcovi, b/ len predpokladá možnú

zaujatost', c/ vyvodzuje ju zo vzťahu medzi okresným a krajským súdom v sústave súdov Slovenskej republiky.

Ako už bolo uvedené, dôvodom na vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci môžu byť len objektívne existujúce zákonné dôvody, a nie domnienky, dohady alebo pocity účastníka, (že sudcovia budú voči nemu zaujatí a že vec neprejednávajú objektívne) bez akéhokoľvek reálneho podkladu vo vzťahu sudcov k prejednávanej veci; ide teda len o subjektívny dohad (špekuláciu) o možnej budúcej neobjektívnosti sudcov, ktorí namietajúci účastník nevie skutkovo ani personálne konkretizovať o predstavu ktorú si vytvoril na základe nepreukázaných skutočností.

Nakoľko Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil žiadnu takú okolnosť, ktorá by bola relevantná z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p., nevyhovelo vznesenej námietke zaujatosti a rozhodol tak, že vo výroku tohto uznesenia uvedení sudcovia Krajského súdu v Žiline nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania tejto veci.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 20. apríla 2011

JUDr. Daniela Š v e c o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť :
Hrčková Marta